

			Typ av dokument	
			Beskrivning	
Utfärdare			Granskad/Fastställd av	
Kvalitets- och miljösamordnare				
Dokument-/projektnummer	Dokumentklass	Antal sidor	Version (nr/datum)	
-	Allmän	1	2/2019-08-22	

Asbest

Asbest är en samling olika mineralfiber. På grund av sina kemiska egenskaper har asbest använts inom en rad olika områden, till exempel skyddskläder mot hetta, som isoleringsmaterial och i golvmaterial.

Asbest kan förekomma i byggnader uppförda före 1977. All asbest är totalförbjuden sedan 1982. Asbest är inte farligt för miljön, däremot är det hälsofarligt, framförallt för många yrkesgrupper inom byggnadsbranschen som arbetar med befintlig, ”inbyggd” asbest. Så länge asbest förekommer i bunden form utgör den ingen nämnvärd hälsorisk. Det är när man börjar riva i asbesten som det kan lösgöras fibrer, som utgör en hälsofara när man andas in dem.

Väsbyhem genomförde 1986 en inventering av asbest i fastigheternas ventilationskanaler och sanering skedde där asbest fanns. Asbest i rörböjar märktes upp och har sanerats successivt i samband med ombyggnader. Asbest kan även förekomma i kakelfix och fogar eller i mattspackel. Så fort rivning skall ske tas prov vid misstanke om asbestförekomst. Byggnader som uppförts efter år 2000 anses så pass säkra att ingen provtagning görs. Väsbyhem har inga fastigheter med eternitplattor. Väsbyhem använder endast asbestsanerare som har tillstånd från Arbetsmiljöverket att arbeta med asbest.

Bly

Bly är ett metalliskt grundämne som är beständigt mot luft och syror. På grund av detta har det använts i till exempel mantlade kablar för el och telefon, för diktning av gjutjärnsrör och för tätning av skarvar på balkonger. Under 1980-talet övergick man från avloppsledningar av gjutjärn till PVC och blyfria kopplingar började användas. Bly i elektriska kablar användes i stor utsträckning fram till 1970, denna användning har därefter minskat successivt.

I Väsbyhems fastigheter är förekomsten av bly i avloppsrör knuten till de hus som är byggda tidigare än 1990. De hus från 50- och 60-talen som är föremål för förnyelse saneras med avseende på bly.

Kvicksilver

Kvicksilver, som är en tungmetall, är ett oerhört farligt miljögift som kan förekomma i olika former, till exempel metylkvicksilver i våra sjöar och vattendrag. I fastigheter förekommer kvicksilver bland annat i lysrör, glödlampor och lågenergilampor. Det kan också finnas i nivåvakter i grundvattenpumpar och vippor i frånluftsfläktar.

Väsbyhem följer gällande lagstiftning och inventerar förekomst av kvicksilver vid förnyelsearbetet och sanerar vid behov. Kvicksilver i nivåvakter och i frånluftsfläktar sanerades i slutet av 1990-talet. I massmedia har nyligen informerats om hur man som enskild hyresgäst bör ta hand om kvicksilveravfallet när en lågenergilampa eller ett lysrör går sönder. Läs mer på Kemikalieinspektionens hemsida; www.kemi.se

PCB

PCB är en miljö- och hälsoskadlig industrikemikalie som innehåller klor och som utvecklades på 1920-talet. PCB kan förekomma i byggnader som uppfördes eller byggdes om under 1956 – 1972. Användningen av PCB förbjöds i Sverige 1972, men ämnet finns fortfarande kvar i miljön på grund av dess långa nedbrytningstid. PCB kan förekomma i fogmassor i byggnader med tegelfasader eller betongelement. PCB-haltiga fogmassor har även använts runt fönster och portar, som förseglingsglas i isolerglasfönster samt i golvmassor. Det kan även finnas i lysrörsarmaturer. Byggnader som innehåller PCB behöver saneras, och PCB-haltiga fogmassor och byggvaror skall lämnas som farligt avfall.

Väsbyhem har inventerat PCB i beståndet och sanering har skett av utvändiga fogar. PCB i golvmassor har inte påträffats. Sanering av PCB i isolerglas och runt fönster och portar sker enligt gällande lagstiftning.

PVC

PVC, polyvinylklorid, är en plastsort som förekommer i en mängd olika produkter. I fastigheter är det kanske främst i golv men även i olika rör och fönsterkarmar, som PVC finns. Ett material som bara innehåller polyvinylklorid är ganska styvt, så därför tillsätter man en mjukgörare.

Vid förbränning av polyvinylklorid bildas saltsyra och klorerade kolväten på grund av plastens innehåll av klor. Misstanke finns att dioxin bildas.

I PVC-plasterna används en rad stabilisatorer, mjukgörare och flamskyddsmedel som frigörs vid förbränning. Flera av dem misstänks vara miljöskadliga. Avsikten med flamskyddsmedel är att de ska ge ett skydd under en produkts hela livscykel, vilket resulterat i att flera av dem är svårnedbrytbara miljögifter. Bromerade flamskyddsmedel har en kemisk struktur liknande den i kända miljögifter såsom PCB och DDT. Alla dessa kemikalier är fettlösliga. Detta gör dem ännu miljöfarligare, eftersom levande organismer tar upp fettlösliga kemikalier lättare än vattenlösliga.

I Väsbyhem sorteras PVC-avfall ut och lämnas in på återvinningscentral i samband med förnyelse.

Radon

Radon är en ädelgas, som bildas när radium sönderfaller. Radonet sönderfaller i sin tur till radioaktiva metallatomer, radondöttrar. Radondöttrarna följer med inandningsluften och strålningen som de avger kan skada lunga och luftrör.

Radon finns i blå lättbetong, men halterna från betongen är låga. Problemet är i stället det radon som finns naturligt i marken och gasen som bildas kan ta sig upp till markytan och in i byggnader. Radon luktar inte, syns inte och smakar ingenting; det enda sättet att upptäcka radon är att mäta.

Väsbyhem genomför sedan drygt 30 år radoninventering i beståndet. Riksdagens mål är att alla bostäder i Sverige skall ha godkända halter, senast år 2020. År 2004 sänktes den godkända halten, riktvärdet, till 200 Bq/m³ från att tidigare ha varit 400 Bq/m³. Väsbyhem har inventerat hela beståndet och utfört mätningar enligt Strålskyddsmyndighetens metodbeskrivning. De lägenheter som mättes innan det sänkta riktvärdet började gälla, mäts om enligt det nya riktvärdet. Vi mäter mellan 300 och 400 lägenheter varje år och vi räknar med att ha inventerat hela beståndet i god tid före Riksdagens mål. De lägenheter som har förhöjda årsmedelvärden saneras med radonsug och/eller tätning.

Det är viktigt att man som hyresgäst inte täpper till ventiler om man tycker att det drar. Då ”stänger man inne” radongasen och halten kan höjas i lägenheten. God ventilation förhindrar detta.

Ämnen som bryter ner ozonlagret

Köldmedium, populärt kallade ”freoner”, finns bland annat i kyl-, värme- och klimatanläggningar. Problemet med freoner är dess ozonnedbrytande och klimatpåverkande egenskaper. Det finns freoner med olika grad av farlighet. Genom lagstiftning håller freoner på att avvecklas.

I Väsbyhem finns ett antal luftkonditioneringsaggregat som innehåller köldmedium av typen R407c, en ”snällare” form av köldmedium. När mängden överskrider ett visst antal kilo, måste vi årligen rapportera användningen till myndigheterna. Väsbyhem använder en auktoriserad entreprenör för skötsel och kontroll av kylutrustningen. I Väsbyhem finns inga kylskåp med ”aggressiva” freoner.